STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
M. POIARESE MADURA
přednesené dne 17. ledna 2008 [1]

1. V projednávané žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce Cour de cassation (Francie) žádá Soudní dvůr o výklad nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech [2], které navazuje na Bruselskou úmluvu [3] a nahrazuje ji.

2. Konkrétněji si předkládající soud přeje zjistit, zda oddíl 5 týkající se pracovních smluv, který byl zaveden nařízením č. 44/2001, musí být považován za oddíl, který taxativně a výlučně upravuje pravidla příslušnosti vztahující se ke zmíněným smlouvám, nebo zda naopak pravidla příslušnosti stanovená v oddíle, jenž se zabývá pracovní smlouvou, mohou být doplněna pravidlem zvláštní příslušnosti uvedeným v čl. 6 bodě 1 oddílu 2 výše uvedeného nařízení.

I – Právní a skutkový rámec sporu

A – *Právní rámec*

3. Článek 2 nařízení č. 44/2001 stanoví:

„Nestanoví-li toto nařízení jinak, mohou být osoby, které mají bydliště [nebo sídlo] na území některého členského státu, bez ohledu na svou státní příslušnost žalovány u soudů tohoto členského státu.“

4. Článek 6 nařízení č. 44/2001, který se nachází v oddíle 2 nazvaném „Zvláštní příslušnost“, stanoví, že osoba, která má bydliště nebo sídlo na území některého členského státu, může být v jiném členském státě žalována:

„[…]

1 — Původní jazyk: francouzština.

2 — Úř. věst. L 12, s. 1; Zvl. vyd. 19/04, s. 42.

3 — Úmluva ze dne 27. září 1968 o soudní příslušnosti a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (konsolidované znění), Úř. věst. 1998, C 27, s. 1.

1. je-li žalováno více osob společně, u soudu místa, kde má bydliště [nebo sídlo] některý z žalovaných, za předpokladu, že právní nároky jsou spojeny tak úzce, že je účelné je vyšetřit a rozhodnout o nich společně, aby se zabránilo vydání vzájemně si odporujících rozhodnutí v oddělených řízeních [možnosti dojít v oddělených řízeních k protichůdným soudním rozhodnutím];

[…]“

5. Oddíl 5 nařízení č. 44/2001 nazvaný „Příslušnost pro individuální pracovní smlouvy“ obsahuje články 18 až 21.

6. Konkrétněji čl. 18 odst. 1 nařízení č. 44/2001 stanoví:

„Ve věcech týkajících se individuálních pracovních smluv se příslušnost určuje podle tohoto oddílu, aniž jsou dotčeny článek 4 a čl. 5 bod 5.“

7. Článek 19 téhož oddílu 5 uvádí:

„Zaměstnavatel, který má bydliště [nebo sídlo] na území některého členského státu, může být žalován:

1. u soudů členského státu, v němž má bydliště [nebo sídlo] nebo

2. v jiném členském státě:

a) u soudu místa, kde zaměstnanec obvykle vykonává svou práci, nebo u soudu místa, kde svou práci obvykle vykonával naposledy, nebo

b) jestliže zaměstnanec obvykle nevykonává nebo nevykonával svou práci v jediné zemi, u soudu místa, kde se nachází nebo nacházela provozovna, která zaměstnance přijala do zaměstnání.“

B – *Skutkový rámec sporu*

8. J.-P. Rouarda, odpůrce v původním řízení, přijala do zaměstnání v roce 1977 společnost Laboratoires Beecham Sévigné, která se stala

společností Laboratoires Glaxosmithkline, jejíž sídlo se nachází ve Francii. Pro uvedenou společnost prováděl na území třetích zemí různé úkoly. V roce 1984 byl J.-P. Rouard vyslán do Maroka na základě nové pracovní smlouvy uzavřené se společností Beecham Research UK, usazenou ve Spojeném království, která patří do stejné skupiny jako společnost Laboratoires Beecham Sévigné. Touto smlouvou se druhý zaměstnavatel zavazoval zachovat určité smluvní nároky, které J.-P. Rouard nabyl v rámci původní pracovní smlouvy (zejména zachování počtu odpracovaných let, jakož i nároku na odstupné v případě propuštění).

9. Dne 9. března 2001 společnost Beecham Research UK, která se stala společností Glaxosmithkline, J.-P. Rouarda propustila. Dne 4. června 2002 J.-P. Rouard tedy podal Conseil de prud'hommes de Saint-Germain-en-Laye (Francie) žalobu směřující proti společnosti Laboratoires Glaxosmithkline a zároveň proti společnosti Glaxosmithkline, vzhledem k tomu, že společnost Laboratoires Glaxosmithkline se stala právní nástupkyní společností Laboratoires Beecham Sévigné a společnost Glaxosmithkline právní nástupkyní společnosti Beecham Research UK. J.-P. Rouard navrhuje, aby bylo zmíněným společnostem uloženo společně a nerozdílně zaplatit různé náhrady a náhradu škody za nedodržení postupu při propuštění, za propuštění bez skutečné a závažné příčiny, jakož i za protiprávní ukončení smlouvy.

10. Na podporu svých tvrzení J.-P. Rouard uvádí, že obě společnosti musí být považovány za jeho společné zaměstnavatele, vzhledem k tomu, že ustanovení druhé smlouvy, které stanoví zachování určitých smluvních nároků původně nabytých v první smlouvě, potvrzuje jeho jediný a nepřerušený pracovní poměr s oběma společnostmi, které navíc patří do stejné skupiny. Francouzský soud, který je příslušný ve vztahu ke společnosti Laboratoires Glaxosmithkline, jejíž sídlo je ve Francii, je proto podle něho příslušný na základě čl. 6 bodu 1 nařízení č. 44/2001 rovněž ve vztahu ke společnosti Glaxosmithkline, i když je tato společnost usazena ve Spojeném království.

11. Conseil des prud'hommes se nicméně v souladu se směrem, kterým se ubírala obrana obou zaměstnavatelů, prohlásil nepříslušným, přičemž uvedl, že pracovní smlouvy platné v době propuštění se řídily anglickým a marockým právem. Neexistoval tudíž již žádný vztah podřízenosti mezi J.-P. Rouardem a společností Laboratoires Glaxosmithkline ve Francii. Cour d'appel de Versailles toto rozhodnutí zrušil a vrátil věc Conseil de prud'hommes. Společnosti, které jsou navrhovatelkami v původním řízení, nato podaly kasační opravný prostředek ke Cour de cassation.

12. Za těchto podmínek se nejvyšší soud rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„[J]e na jedné straně […] pravidlo zvláštní příslušnosti stanovené v čl. 6 bodu 1 nařízení

[…] č. 44/2001 […], na základě kterého osoba, která má bydliště nebo sídlo na území některého členského státu, může být žalována, ‚je-li žalováno více osob společně, u soudu místa, kde má bydliště [nebo sídlo] některý z žalovaných, za předpokladu, že právní nároky jsou spojeny tak úzce, že je účelné je vyšetřit a rozhodnout o nich společně, aby se zabránilo vydání vzájemně si odporujících rozhodnutí v oddělených řízeních [možnosti dojít v oddělených řízeních k protichůdným soudním rozhodnutím]', použitelné na řízení o sporu zahájeném zaměstnancem před soudem některého členského státu proti dvěma společnostem z téže skupiny, z nichž jedna, která zaměstnala tohoto zaměstnance pro skupinu a poté ho odmítla opětovně zaměstnat, má sídlo v tomto členském státě a druhá, pro niž dotčený pracoval naposledy ve třetích státech a která ho propustila, má sídlo v jiném členském státě, dovolává-li se tento žalobce ustanovení pracovní smlouvy za účelem tvrzení, že obě [společnosti] byly jeho společnými zaměstnavateli, na kterých se domáhá odstupného nebo na straně druhé […] vylučuje pravidlo čl. 18 bodu 1 nařízení [č. 44/2001], na jehož základě se ve věcech týkajících se individuálních pracovních smluv příslušnost určuje podle oddílu [5] kapitoly II [tohoto nařízení], použití čl. 6 bodu 1 [zmíněného nařízení], takže každá z těchto dvou společností musí být žalována u soudu členského státu, ve kterém má sídlo[?]"

II – Právní analýza

13. Položená předběžná otázka se dělí na dvě části. Odpověď na tuto otázku totiž vyžaduje nejdříve zaměřit pozornost na určení toho, zda pravidlo zvláštní příslušnosti uvedené v čl. 6 bodu 1 nařízení č. 44/2001 může být použito v rámci individuálních pracovních smluv, i když se v nařízení nachází oddíl, který zvláště uvádí pravidla příslušnosti použitelná na spory týkající se uvedených smluv a v případě kladné odpovědi poté připomenout a upřesnit podmínky použití čl. 6 bodu 1 uvedeného nařízení v této oblasti.

A – *K použitelnosti čl. 6 bodu 1 nařízení č. 44/2001 v oblasti individuálních pracovních smluv*

14. Podstatou předběžné otázky předložené Soudnímu dvoru je určit, zda oddíl 5 kapitoly II nařízení č. 44/2001 taxativně a výlučně upravuje soudní příslušnost ve vztahu k individuálním pracovním smlouvám a vylučuje jakákoliv jiná pravidla příslušnosti stanovená v tomto nařízení nebo zda připouští výklad, podle něhož oddíl 5 nevylučuje použití pravidla zvláštní příslušnosti, pokud to zvláštní okolnosti řízení vyžadují, zejména jestliže jsou spojené právní nároky, které se týkají několika žalovaných, předloženy soudu v místě, kde má bydliště nebo sídlo některý z nich.

15. Předtím, než uvedu další úvahy, poukáži již na tomto místě na to, že se mi zdá, že musí být přijato, že zvláštní příslušnost uvedená v čl. 6 bodu 1 nařízení č. 44/2001 umožňující žalovat více osob společně u soudu místa, kde má bydliště nebo sídlo některý ze žalovaných, pokud jsou právní nároky spojeny, je použitelná na spor týkající se individuální pracovní smlouvy, i když *prima facie* se zdá, že doslovný výklad oddílu 5 týkajícího se pracovních smluv tomu brání. Aby bylo možné lépe pochopit řešení, které navrhuji Soudnímu dvoru, začnu tím, že nejdříve vyložím argumenty, které se jeví jako argumenty vylučující použitelnost čl. 6 bodu 1 na spory týkající se individuálních pracovních smluv, abych poté prokázal, že Soudní dvůr podle mého názoru takový výklad nesmí přijmout.

16. Je pravda, že se zdá, že pokud je čl. 18 odst. 1 nařízení č. 44/2001, který stanoví, že „[v]e věcech týkajících se individuálních pracovních smluv se příslušnost určuje podle tohoto oddílu, aniž jsou dotčeny článek 4 a čl. 5 bod 5) [tohoto nařízení]“, posuzován samostatně, potvrzuje výklad směřující k odmítnutí jakéhokoli pravidla příslušnosti, které by nebylo uvedeno nebo výslovně připuštěno v oddíle 5, jestliže se spor týká pracovní smlouvy.

17. Z tohoto ustanovení je zřejmé, že jednak jakýkoliv spor, který se týká individuální pracovní smlouvy, musí být předložen soudu podle pravidel příslušnosti stanovených v oddíle 5 uvedeného nařízení (články 18 až 21), a jednak, že pokud existují výjimky z použití zásad uvedených v oddíle 5, jsou výslovně stanoveny v tomto nařízení. Jelikož čl. 6 bod 1 nespadá do oddílu 5 a jelikož není, na rozdíl od článku 4 a článku 5 bodu 5), označen jako výjimka z použití pravidel stanovených v uvedeném oddíle, zvláštní příslušnost čl. 6 bodu 1 by v důsledku toho neměla být použitelná na spory týkající se pracovních smluv.

18. Mimoto vzhledem ke skutečnosti, že oddíl 5 představuje výjimku ze zásady příslušnosti stanovené v článku 2 nařízení [4], podle níž příslušným soudem musí být soud místa, kde má žalovaný bydliště nebo sídlo, by měla být pravidla uvedená v článcích 18 až 21 oddílu 5 vykládána restriktivně, takže by byly přípustné pouze výjimky z použití zásady příslušnosti na základě bydliště nebo sídla žalovaného, které jsou výslovně uvedeny v tomto oddílu.

19. Přesto nelze upřednostnit tento výklad, jelikož opomíjí nejen teleologický a kontextuální dosah nařízení č. 44/2001, ale také smysl ustanovení rozhodných v této věci. Vychází především z nesprávného předpokladu, že čl. 6 bod 1 je výjimkou z pravidel příslušnosti uvedených v oddíle týkajícím se

4 — Viz zejména rozsudky ze dne 27. září 1988, Kalfelis (189/87, Recueil, s. 5565, body 8 a 9); ze dne 15. února 1989, Six Constructions (32/88, Recueil, s. 341, bod 18); ze dne 27. října 1998, Réunion européenne a další (C-51/97, Recueil, s. I-6511, bod 47) a ze dne 13. července 2006, Roche Nederland a další (C-539/03, Sb. rozh. s. I-6535, body 19 až 23).

individuálních pracovních smluv. Přitom jak bude prokázáno, pravidlo zvláštní příslušnosti uvedené v čl. 6 bodu 1 zmíněného nařízení nepředstavuje výjimku z pravidel příslušnosti týkajících se individuálních pracovních smluv, ale doplňuje ustanovení, která se týkají těchto smluv, aniž by zpochybňovalo jejich princip.

20. Nejprve připomínám, že i když Bruselská úmluva nestanovila zvláštní oddíl týkající se pracovních smluv, pravidla příslušnosti, která stanovila, se nicméně na tyto smlouvy používala. Tak za působnosti úmluvy, jak uznala Komise Evropských společenství, byl čl. 6 bod 1, který umožňoval žalovat více osob společně u soudu příslušného pro jednoho z nich, zcela použitelný na pracovní smlouvy. Přitom nařízení č. 44/2001, které navazuje na Bruselskou úmluvu, jak je zdůrazněno v pátém bodě odůvodnění zmíněného nařízení, vykazuje kontinuitu s pravidly, která uvádí Bruselská úmluva a není odklonem od těchto pravidel. Nařízení č. 44/2001 není tedy určeno k tomu, aby podstatně změnilo pravidla soudní příslušnosti, takže lze mít za to, že autoři tohoto nařízení nechtěli vyloučit použití čl. 6 bodu 1 zmíněného nařízení v oblasti dotčené v tomto případě.

21. Navíc autoři nařízení č. 44/2001 chtěli zavést zvláštní oddíl týkající se soudní příslušnosti v oblasti pracovních smluv, přičemž měli za to, že „slabší strana [by měla být] chráněna pravidly pro určení příslušnosti, která jsou jejím zájmům příznivější než obecná pravidla“ [5]. Za těchto podmínek by bylo překvapivé, kdyby uvedení autoři při přijímání nařízení č. 44/2001 chtěli odejmout pracovníkovi možnost použít příznivější pravidla, kterou měl před vstupem tohoto nařízení v platnost v rámci Bruselské úmluvy. Soudní dvůr ostatně neustále připomínal, že tato úmluva měla být vykládána v oblasti pracovních smluv „s přihlédnutím ke snaze zajistit náležitou ochranu smluvní strany, která je ze sociálního hlediska slabší, jíž je v tomto případě pracovník“ [6]. Přitom výklad, podle něhož i v případě spojených právních nároků týkajících se několika žalovaných, by pracovník byl povinen žalovat individuálně každého z nich u příslušného soudu každého členského státu, by byl nejen v rozporu s řádným výkonem spravedlnosti [7], ale opomíjel by také ochranu slabší smluvní strany a navíc by ji zbavil možnosti, které se předtím mohla dovolávat.

22. Za těchto okolností je třeba mít za to, že pokud nařízení č. 44/2001 stanovilo pro

5 — Třináctý bod odůvodnění nařízení č. 44/2001.

6 — Rozsudek ze dne 13. července 1993, Mulox IBC (C-125/92, Recueil, s. I-4075, bod 18). Tento závěr vyplýval již z rozsudku ze dne 26. května 1982, Ivenel (133/81, Recueil, s. 1891, body 14 a 16). Viz také za účelem pozdějšího potvrzení rozsudky ze dne 9. ledna 1997, Rutten (C-383/95, Recueil, s. I-57, bod 17) a ze dne 10. dubna 2003, Pugliese (C-437/00, Recueil, s. I-3573, bod 18).

7 — Soudní dvůr totiž zdůraznil, že v případě, že je práce vykonávána ve více než jednom členském státě, je třeba zabránit tomu, aby bylo příslušných několik soudů, za tím účelem, aby se předešlo riziku protichůdných rozhodnutí a aby se usnadnilo uznávání a výkon soudních rozhodnutí mimo členského státu, v němž byla vydána rozsudky ze dne 11. ledna 1990, Dumez France a Tracoba (C-220/88, Recueil, s. I-49, bod 18), a ze dne 27. února 2002, Weber (C-37/00, Recueil, s. I-2013, bod 42).

pracovní smlouvy výjimku z pravidla bydliště nebo sídla žalovaného za účelem ochrany zájmů slabší smluvní strany, nezohlednění případu několika spojených právních nároků uplatňovaných proti několika žalovaným v rámci oddílu 5 musí být považováno za mezeru v tomto nařízení. Tato mezera je napravena v čl. 6 bodu 1 zmíněného nařízení, který umožňuje doplnit pravidla použitelná na pracovní smlouvy, aniž by byly přesto zpochybněny jejich zásady, a sice zejména ochrana slabší smluvní strany a obecněji snaha zabránit tomu, aby bylo příslušných několik soudů. Použitelnost čl. 6 bodu 1 totiž užitečně napravuje nezohlednění zvláštnosti řízení spočívající v existenci spojených právních nároků v oblasti pracovních smluv, aniž by byla nicméně dotčena pravidla soudní příslušnosti, kterými se tyto smlouvy řídí.

23. Ze všech těchto důvodů vyzývám Soudní dvůr, aby učinil ten závěr, že čl. 6 bod 1 nařízení č. 44/2001 se použije v rámci individuálních pracovních smluv.

B – *K podmínkám použití čl. 6 bodu 1 nařízení č. 44/2001 v rámci individuálních pracovních smluv*

24. Podle ustálené judikatury v rámci spolupráce s vnitrostátními soudy zavedené článkem 234 ES přísluší Soudnímu dvoru, aby poskytl předkládajícímu soudu užitečnou odpověď, která mu umožní rozhodnout spor, jenž mu byl předložen. Z tohoto důvodu a z důvodu skutkových okolností této věci, které jsou složité a někdy rozporuplné, se zdá, že je třeba upřesnit podmínky, za nichž se lze čl. 6 bodu 1 nařízení č. 44/2001 užitečně dovolávat v projednávaném případě, přičemž jejich ověření přísluší soudu a *quo*.

25. Jak bylo zdůrazněno, nařízení č. 44/2001 nepředstavuje odklon od zásad stanovených v Bruselské úmluvě, ale vykazuje s nimi kontinuitu. Proto závěry Soudního dvora týkající se čl. 6 bodu 1 úmluvy zůstávají relevantní v rámci použití čl. 6 bodu 1 nařízení č. 44/2001 na daný spor.

26. Článek 6 bod 1 nařízení č. 44/2001 podřizuje své použití podmínce, že „právní nároky jsou spojeny tak úzce, že je účelné je vyšetřit a rozhodnout o nich společně, aby se zabránilo vydání vzájemně si odporujících rozhodnutí v oddělených řízeních [možnosti dojít v oddělených řízeních k protichůdným soudním rozhodnutím]“.

27. Tato podmínka, která se nevyskytuje v původním znění tohoto ustanovení

Bruselské úmluvy, vychází přímo z článku 22 zmíněné úmluvy, podle něhož jsou právní nároky spojeny, pokud je mezi nimi dán tak úzký vztah, že je účelné je vyšetřit a rozhodnout o nich společně, aby se zabránilo možnosti dojít v oddělených řízeních k protichůdným soudním rozhodnutím.

28. Soudní dvůr ve výše uvedeném rozsudku Kalfelis považoval za nezbytné použít podmínku spojitosti právních nároků při výkladu čl. 6 bodu 1 Bruselské úmluvy, přičemž tato podmínka byla později převzata do znění čl. 6 bodu 1 nařízení č. 44/2001, aby se zabránilo tomu, že by použití této zvláštní příslušnosti zpochybnilo zásadu příslušnosti založenou na bydlišti nebo sídle žalovaného. Podle Soudního dvora „by tomu tak [totiž] mohlo být, kdyby žalobce měl možnost zvolit soud, jemuž by podal žalobu proti několika žalovaným pouze za tím účelem, aby byla vyloučena příslušnost soudů státu, kde by měl bydliště nebo sídlo jeden z těchto žalovaných“ [8].

29. Pojem „protichůdná soudní rozhodnutí“, který je podmínkou použitelnosti čl. 6 bodu 1 nařízení č. 44/2001, může být vyložen několika způsoby. Podle restriktivního výkladu by bylo použití zvláštní příslušnosti týkající se více žalovaných podmíněno nebezpečím, že oddělené vyšetření právních nároků a rozhodnutí o nich by vedlo ke vzájemně se vylučujícím právním následkům. Naproti tomu na základě extenzivního výkladu pojmu „protichůdná soudní rozhodnutí“ stačí, že oddělené vyšetření právních nároků a rozhodnutí o nich s sebou nese nebezpečí rozporuplnosti rozhodnutí, aniž by bylo nezbytné, aby s sebou neslo nebezpečí, že by mohlo vést ke vzájemně se vylučujícím právním následkům [9]. Aniž by se vyslovil ve prospěch jednoho z těchto výkladů, Soudní dvůr dále upřesnil, že k tomu, aby rozhodnutí mohla být považována za rozporná, nestačí, že existuje rozdíl v řešení sporu, ale je ještě třeba, aby tento rozdíl spadal do rámce téže skutkové a právní situace [10].

30. Ve skutečnosti není nezbytné se dále zabývat tímto problémem. Z nařízení č. 44/2001 a z výše uvedené judikatury totiž jasně vyplývá, že skutečnost rozhodná pro použití čl. 6 bodu 1 zmíněného nařízení spočívá především v existenci zvláště úzkého vztahu mezi právními nároky. Přitom tento úzký vztah může být pravděpodobně posouzen pouze ve vztahu ke každému jednotlivému případu a konkrétněji ke každé

8 — Výše uvedený rozsudek Kalfelis (bod 9).

9 — Pro připomenutí a analýzu této otázky je možné užitečně odkázat na stanovisko generálního advokáta Légéra přednesené ve věci, ve které byl vydán výše uvedený rozsudek Roche Nederland a další, jakož i na Bomhoffa, J., *Judicial Discretion in European Law on Conflicts of Jurisdiction*, Sdu, Haag, 2005.

10 — Výše uvedený rozsudek Roche Nederland a další (bod 26) a rozsudek ze dne 11. října 2007, Freeport (C-98/06, Sb. rozh. s. I-8319, bod 40).

oblasti, v níž má být toto pravidlo zvláštní příslušnosti použito.

31. Je třeba mít nicméně zaprvé za to, že hlavním cílem čl. 6 bodu 1 nařízení č. 44/2001 je podpořit řádný výkon spravedlnosti bez ohledu na rámec, v němž se použije. Z tohoto hlediska jakákoliv argumentace vycházející z ochrany slabší smluvní strany nemá žádnou relevanci, a nemůže být tudíž platně přijata pro výklad podmínek použití čl. 6 bodu 1 nařízení č. 44/2001. Za účelem zajištění takového cíle a zabránění zneužití zvláštní příslušnosti spojitost nutně znamená, že lze konstatovat zvláště úzký vztah mezi sporem a soudem, kterému má být předložen [11]. Nicméně v rozporu s výkladem podaným Spojeným královstvím požadavek vztahu mezi sporem a soudem, jemuž byla žaloba předložena, nikdy nevyžaduje takové hierarchické seřazení soudů, aby žaloba musela být předložena soudu, který by vykazoval nejsilnější vztah spojitosti. Takový výklad by zavedl dodatečnou podmínku použití čl. 6 bodu 1, který jakožto výjimka z pravidla příslušnosti musí být předmětem striktního výkladu [12]. Souhrnně lze říct, že spojitost, které je podřízeno použití čl. 6 bodu 1, předpokládá, že je zjištěn vztah mezi právními nároky, který musí existovat pro zajištění toho, že bez ohledu na to, kterému soudu je žaloba předložena, je mezi ním a věcí úzký vztah, takže tato zvláštní příslušnost bude použita správně, aniž by byl zneužit její cíl.

32. Zadruhé, musí-li být tato spojitost ověřena v rámci pracovních smluv, vyžaduje to, aby s ohledem na dotčenou oblast byla zohledněna určitá kritéria, která mohou odhalit existenci úzkého vztahu mezi právními nároky v této zvláštní oblasti.

33. V tomto ohledu se odpůrce v původním řízení domnívá, že podmínka spojitosti obou právních nároků je splněna, jelikož jednak existuje „stejná pracovní smlouva nebo alespoň stejný nepřetržitý pracovní poměr“ [13] s jeho dvěma zaměstnavateli, a jednak obě společnosti patří do stejné skupiny společností.

11 — Viz zejména výše uvedené rozsudky Ivenel (bod 11) a Pugliese (bod 17).

12 — Soudní dvůr totiž vždy odmítl přijmout tzv. teorii „pavouka uprostřed pavučiny“ („spider in the web“), vypracovanou zejména nizozemskými soudy pro výklad čl. 6 bodu 1 nařízení č. 44/2001. Soud Společenství tuto teorii jasně odmítl ve výše uvedeném rozsudku Roche Nederland a další.

13 — Viz vyjádření předložené J.-P. Rouardem (s. 7).

34. Jak Komise a Spojené království uznaly na jednání, řešení tohoto problému je třeba hledat ve výše uvedeném rozsudku Pugliese. Soudní dvůr, který byl vyzván, aby se vyslovil k výkladu pojmu místa, kde zaměstnanec obvykle vykonává svou práci, totiž mimochodem uvedl závěry, které umožňují určit stupeň vztahu mezi dvěma pracovními smlouvami uzavřenými s různými zaměstnavateli. Tato judikatura se mi zdá zvláště relevantní, co se týče kritérií, která vnitrostátní soud může zohlednit za účelem ověření spojitosti právních nároků v oblasti pracovních smluv, která by umožnila žalovat více osob společně u soudu jednoho z nich [14].

35. Soudní dvůr tak rozhodl, že „pokud je zaměstnanec smluvně vázán se dvěma různými zaměstnavateli, první zaměstnavatel může být žalován u soudu místa, kde zaměstnanec vykonává svou pracovní činnost pro druhého zaměstnavatele pouze tehdy, pokud měl sám první zaměstnavatel v době uzavření druhé smlouvy zájem na provedení plnění, které zaměstnanec poskytne druhému zaměstnavateli v místě, o němž rozhodne tento druhý zaměstnavatel […]. Existenci tohoto zájmu nelze ověřovat striktně s ohledem na formální a výlučná kritéria, ale musí být posouzena souhrnně, přičemž se zohlední všechny okolnosti případu“ [15].

Soud Společenství upřesňuje zejména, že k relevantním faktorům patří: „skutečnosti, že uzavření druhé smlouvy bylo zamýšleno při uzavření první smlouvy, že první smlouva byla změněna s ohledem na uzavření druhé smlouvy, že existuje organický nebo hospodářský vztah mezi oběma zaměstnavateli, že existuje dohoda mezi oběma zaměstnavateli stanovící rámec pro současnou existenci obou smluv, že první zaměstnavatel si ponechává řídící pravomoc nad zaměstnancem a že první zaměstnavatel může rozhodnout o délce doby pracovní činnosti zaměstnance u druhého zaměstnavatele“ [16]. Proto vnitrostátní soud bude muset podle všech těchto kritérií, která jsou uvedena demonstrativně, určit, zda existuje dostatečná spojitost mezi oběma právními nároky, která by umožnila odpůrci v původním řízení žalovat obě navrhovatelky v původním řízení u francouzského soudu.

36. S ohledem na výše uvedené by Soudní dvůr mohl dojít k závěru, že čl. 6 bod 1 nařízení č. 44/2001 předpokládá ke svému použití existenci spojitosti právních nároků, která může zajistit, že bez ohledu na to, kterému soudu je předložena žaloba, má tento soud úzký vztah k věci. K posouzení zmíněné spojitosti v rámci individuálních pracovních smluv bude možné zohlednit zejména skutečnosti, že uzavření druhé smlouvy bylo zamýšleno při uzavření první smlouvy, že první smlouva byla změněna s ohledem na uzavření druhé smlouvy, že existuje

14 — Právní teorie již tušila takové použití tohoto rozsudku. Viz zejména Moizard, N., *RJS*, 10/03, s. 756, kde je zdůrazněno: „Je velmi pravděpodobné, že kritéria stanovená v rozsudku Pugliese budou velmi užitečná pro určení příslušného soudu ve sporu souvisejícím s mezinárodní mobilitou v rámci skupiny společností.“

15 — Výše uvedený rozsudek Pugliese (bod 23 a 24).

16 — Tamtéž (bod 24).

organický nebo hospodářský vztah mezi oběma zaměstnavateli, že existuje dohoda mezi oběma zaměstnavateli stanovící rámec pro současnou existenci obou smluv, že první zaměstnavatel si ponechává řídící pravomoc nad zaměstnancem nebo že první zaměstnavatel může rozhodnout o délce doby pracovní činnosti zaměstnance u druhého zaměstnavatele.

III – Závěry

37. Závěrem navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na předběžnou otázku takto:

„Pravidlo zvláštní příslušnosti uvedené v čl. 6 bodu 1 nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech může být použito v rámci oddílu 5 týkajícího se pravidel soudní příslušnosti použitelných v oblasti individuálních pracovních smluv.

Článek 6 bod 1 nařízení č. 44/2001 předpokládá ke svému použití existenci spojitosti právních nároků, která může zajistit, že bez ohledu na to, kterému soudu je předložena žaloba, má tento soud úzký vztah k věci. K posouzení zmíněné spojitosti v rámci individuálních pracovních smluv bude možné zohlednit zejména skutečnosti, že uzavření druhé smlouvy bylo zamýšleno při uzavření první smlouvy, že první smlouva byla změněna s ohledem na uzavření druhé smlouvy, že existuje organický nebo hospodářský vztah mezi oběma zaměstnavateli, že existuje dohoda mezi oběma zaměstnavateli stanovící rámec pro současnou existenci obou smluv, že první zaměstnavatel si ponechává řídící pravomoc nad zaměstnancem nebo že první zaměstnavatel může rozhodnout o délce doby pracovní činnosti zaměstnance u druhého zaměstnavatele.“